

JSOU VÝZKUMNÁ CENTRA OPRAVDU ZBYTEČNÁ?

Lidové noviny, POLEMKA, 19.6.2004. Přinášíme kritické ohlasy na článek Ladislava Andreye "Výzkumná centra vyhozené peníze".

Pan Andrey je patrně zastáncem absurdního přesvědčení, že vědec má být chudý jako kostelní myš a svoji posvátnou práci konat pouze z nadšení. Text dr. Andreye vyšel v příloze Věda 12. června. Z reakcí čtenářů LN jsme vybrali tři příspěvky.

Výzkumná centra - dobře vynaložené peníze

Článek jsem četl s úžasem. Tolik koncentrovaných dezinformací a pomluv se vidí opravdu málokdy. Jsem odpovědným řešitelem jednoho z výzkumných center (Centrum molekulární a buněčné imunologie) a myslím, že poměrně dobře znám situaci v široké oblasti českého chemického, biologického a biomedicínského výzkumu.

Nejprve fakta: Pětiletý program Výzkumná centra byl vyhlášen ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) v roce 2000 jako dosud nejvelkorysejší program na podporu toho nejlepšího v našem výzkumu. Ročně se z něj vynaložilo 750 milionů korun na podporu celkem 20 center základního výzkumu (podprogram A) a 11 center aplikovaného výzkumu (podprogram B). To je snad jediné, v čem se s panem Andreyem shodnu - a snad ještě v tom, že tento program byl tehdy skutečně vyhlášen příliš chvatně a jeho příprava nebyla rozhodně ideální.

Nicméně chvályhodným záměrem programu bylo podpořit, na naše poměry poněkud nadstandardně, nejlepší české výzkumné týmy a stimulovat jejich spolupráci. Zásadním kritériem bylo zapojení pracovišť z vysokých škol a vysoká účast studentů a mladých pracovníků. Od center byly očekávány výsledky vysoké světové úrovně. Činnost každého centra byla na konci každého roku důkladně hodnocena.

Mohu zodpovědně říci, že jsem se dosud nikdy nesetkal s tak důkladným (až snad přespříliš!) průběžným hodnocením - a to mohu srovnávat i s řadou svých grantů získaných od nejprestižnějších mezinárodních institucí. Nechápu tedy, jak může dr. Andrey tvrdit, že "miliony padly na absurdní nákupy nepotřebného nábytku, videotelefonů a mobilů pro celé příbuzenstvo". V našem centru se kupovaly moderní přístroje a jiné náležitosti nezbytné pro práci na dobré světové úrovni.

Pochopitelně nejsem obeznámen s výsledky všech center (výsledky souhrnného hodnocení by mělo brzy předložit MŠMT), ale mohu s plnou zodpovědností říci, že výsledky těch center základního výzkumu, která znám, jsou kvalitní a že peníze, věnované na jejich slibovaných 0.7 % hrubého domácího produktu (průměr "staré" EU). Na druhé straně není pravda, že letos vynakládá stát na výzkum a vývoj o čtyři miliardy méně než v roce 2003 - ve skutečnosti loni stát poskytoval zhruba 13,5 miliardy a letos 14,2 miliardy... (a v roce 1997 to bylo pouze 7 miliard).

Je dobré si uvědomit, že výzkumná centra spotřebovávala dosud pouze 5,3 % veškerých prostředků věnovaných státem na podporu výzkumu a vývoje. Jsem si zcela jist, že efektivnost využití těch zbývajících 94,7 % je rozhodně nižší (často velmi podstatně) než ve výzkumných centrech.

Závěrem: stejně jako velká většina předních českých vědců jsem přesvědčen, že principy, na kterých jsou postavena výzkumná centra, jsou správné, a že právě tudy vede cesta k efektivnějšímu využívání omezených státních prostředků. Samozřejmě je třeba, aby byla co nejnáročněji, na základě objektivních mezinárodních kritérií, hodnocena výkonnost jednotlivých center a týmů a hlavně aby z tohoto hodnocení byly vyvozovány jasné důsledky. Je také potřeba maximálně omezovat byrokracii.

Václav Hořejší, vedoucí vědecký pracovník, profesor imunologie